

Nr 4

Utlåtande angående verkställd granskning av riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

Enligt § 4 i den för bankoutskottet gällande instruktionen har utskottet att undersöka och granska *riksbankens* tillstånd och huru densamma styrd och förvaltd blivit, och bör utskottet därvid med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder, som avser metalliska kassans upprätthållande samt myntväxlingens fortgång och bestånd.

För granskningens verkställande har utskottet tagit del av *dels* fullmäktiges i riksbanken allmänna och särskilda protokoll samt direktionens och industristyrelsens protokoll ävensom protokoll från gemensamma sammanträden med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, samtliga protokoll för tiden från och med den 10 januari 1961, intill vilken dag ansvarsfrihet beviljats för fullmäktiges i protokollen antecknade beslut och åtgärder, och till början av innevarande års riksdag, *dels* den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen om verkställd granskning av riksbankens tillstånd och förvaltning under år 1960, *dels ock* fullmäktiges med utskottets memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1961, ävensom de redogörelser, som av styrelserna för riksbankens avdelningskontor lämnats i avseende å dessa kontors förvaltning under samma år.

Vid granskningen har för utskottet varit tillgängliga jämväl särskilda redogörelser för verksamheten vid riksbankens pappersbruk vid Tumba och vid riksbankens sedeltryckeri under år 1961.

I fråga om metalliska kassans ställning, sedelutgivning, in- och utlåningsrörelse ävensom övrig verksamhet vid riksbankens huvud- och avdelningskontor samt vid riksbankens pappersbruk och sedeltryckeri tillåter sig utskottet att för en närmare kännedom om hithörande förhållanden hänvisa till de redogörelser, som lämnats i de berättelser, vilka avgivits av riksdagens revisorer och fullmäktige i riksbanken.

Å sin utlånings- och övriga rörelse under år 1961 har riksbanken erhållit en nettovinst av 230 371 801 kronor 21 öre.

I avseende härå hänvisas till de specificerade uppgifter beträffande riksbankens vinst- och förlusträkning, som förekommer i fullmäktiges nyssnämnda, av utskottet med memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse.

Bihang till riksdagens protokoll 1962. 8 saml. Nr 4

För den granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, som åligger innevarande års riksdags bankoutskott, har utskottet tagit del av dels de allmänna och särskilda protokoll, som blivit förda hos fullmäktige i riksgäldskontoret från och med den 10 januari 1961, intill vilken dag ansvarsfrihet tillerkänts fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder, till och med den 9 januari 1962, dels den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1960—30 juni 1961, dels ock fullmäktiges med utskottets memorial nr 2 överlämnade, till 1962 års riksdag avgivna berättelse.

Sedan utskottet numera fullgjort sitt granskningsuppdrag får utskottet avgiva berättelse över den verkställda granskningen.

1:o) **Penning- och valutapolitiken.** Vid 1961 års ingång fanns anledning befara, att vissa inflatoriska störningar skulle komma att under året inställa sig inom den svenska ekonomien. Ökningen i den ekonomiska aktiviteten under föregående år hade medfört, att samhällets arbetskrafts- och realkapitalresurser i början av 1961 var fullt utnyttjade. En fortsatt uppgång i efterfrågan på olika områden, som icke föreföll osannolik, skulle med detta utgångsläge kunnat resultera i inflatoriska spänningar på arbets- och kreditmarknad. En utveckling i sådan riktning har emellertid motverkats på skilda sätt.

I Västeuropas och Nordamerikas ekonomi inträdde vissa omsvängningar under 1961. Sålunda kunde en avsaktning i den tidigare starka västeuropeiska expansionstakten iakttas, vilket bl. a. yttrade sig i dämpad investeringsbenägenhet och i en minskning i tendensen till lageruppbyggnad. Ehuru dessa omständigheter inte medförde några större förskjutningar i totalefterfrågan till följd av en kompenserande stegring inom konsumtionsområdet, har denna utveckling haft sina konsekvenser för avsättningsmöjligheterna för svenska exportnäringar såsom järn- och stål- och massaindustierna. I Nordamerika har konjunkturtendensen däremot varit uppåtriktad. De motsatta konjunkturörelserna i Västeuropa och Nordamerika har i likhet med förhållandena under 1960 — då svängningarna var de omvända med en västeuropeisk expansion och en nordamerikansk avmattning — bidragit till att hålla efterfrågan och priserna på världsmarknaderna ganska stabila.

För Sveriges del har, som nyss antytts, dämpningen på den europeiska marknaden i viss utsträckning återverkat på exportsidan, och den starka exportstegringen under 1960, innebärande en volymökning på 12 procent, efterträddes under 1961 av en lugnare uppgång, som volymmässigt höll sig omkring 4 procent. Lageruppbyggnaden inom landet dämpades även och var företrädesvis inriktad på inhemska varor. Den starka investe-

ringsviljan inom näringslivet, betingad av den under tidigare år kraftigt stigande efterfrågan, kvarstod under en stor del av 1961, men en återhållande tendens i utbyggnadsplaneringen kunde förmärkas under senare delen av året. På konsumtionsområdet har efterfrågan varit hög. De mycket betydande inkomststegringarna under året möjliggjorde en ökning av den privata konsumtionen på 6 procent, trots att samtidigt ett mycket högt personligt sparande kunde registreras.

De skilda förskjutningarna på efterfrågesidan har tillsammans taga resultat i en hög aktivitet inom den svenska ekonomien. Några större genomslag på prissidan registrerades inte under 1961, men på vissa delar av arbetsmarknaden har tecken på ett inflatoriskt övertryck gjort sig gällande. Den under året uppkomna lönestegringen var större än för något år sedan 1952.

Trots den höga efterfrågan inom landet var ökningen av importen under 1961 moderat, delvis sammanhängande med den ovan berörda förskjutningen i lagerhållningen. Underskottet i handelsbalansen reducerades härigenom från 1 700 milj. kr. 1960 till ca 950 milj. kr. 1961. Sjöfartsnettot uppgick till 1 400 milj. kr. medan övriga löpande betalningar och kapitaltransaktioner visade ett underskott på uppemot 240 milj. kr. Då vidare förskjutningsposten visade ett valutatillskott på uppemot 700 milj. kr. uppkom en ökning av valutareserven med 900 milj. kr., med därav följande likviditetsskapande effekt.

Det här skisserade läget har påkallat ett bibehållande av den tidigare restriktiviteten i kreditpolitiken. Ett väsentligt bidrag vid genomförandet av en sådan politik har varit att utfallet av statsbudgeten har svängt från ett underskott på 1 079 milj. kr. år 1960 till ett överskott på 365 milj. kr. 1961. En indragning av medel från marknaden om ca 85 milj. kr. har vidare skett genom företagens insättningar av medel i investeringsfonder.

Med de åtstramande verkningar som under större delen av året följde av nyssnämnda förhållanden har inga nya mer omfattande kreditpolitiska åtgärder aktualiserats, utan kreditpolitiken har kunnat inriktas på att upprätthålla det strama likviditetsläge som åstadkoms under 1960. Fullföljandet av denna linje resulterade i att affärsbankernas utlåning ökade väsentligt mindre under 1961 än under året dessförinnan. Utlåningsstegringen var sålunda 450 milj. kr. 1961 mot ca 970 milj. kr. 1960. För att motverka att en omfattande bankupplåning i riksbanken skulle minska likviditetsåtstramningens effekt införde riksbanken i maj en viss begränsning i bankernas möjligheter att låna på tidigare tillämpade villkor. Sålunda skulle därefter tillämpas en räntesats på nio procent för den upplåning i riksbanken, som översteg hälften av den lånande bankens egna fonder.

De tidigare överenskommelserna med kreditinstituten om iakttagande av restriktivitet i kreditgivningen har förnyats under 1961. Till följd av ti-

digare åtgärder, som resulterat i minskad likviditet inom banksystemet, blev de av riksbanken rekommenderade likviditetskvoterna orealistiskt höga, varför en justering av dessa genomfördes i november. I den nya rekommendationen fastställdes kvoterna till 30 för de fem största bankerna jämte Sparbankernas bank och Jordbrukets bank och till 25 för övriga banker. Tidigare gällande likviditetskvoter — med en uppdelning av bankerna i tre grupper — hade varit 43, 33 och 23 procent. Riksbankens placeringsrekommendationer till sparbanker, försäkringsbolag och central-kassor kvarstod under året oförändrade.

Förändringen i det statliga upplåningsbehovet har givit ett ökat utrymme för bostadssektorns, näringslivets och kommunernas långfristiga kapitalbehov. Företagen disponerade en del av detta vidgade utrymme till en ökad kapitalanskaffning i form av aktieemissioner. Utskottet noterade föregående år med intresse de försök som under 1960 gjorts att reducera emissionskön och skapa en större rörelsefrihet på obligations- och förlagslånemarknaden. Med tillfredsställelse finner utskottet att dessa strävanden under 1961 fortsatts och anser det betydelsefullt att därvid möjligheterna att söka bredda marknaden för skattkamarväxlar och obligationer fortlöpande beaktats. Likaså finner utskottet det värdefullt att arbetet på att intressera en bredare allmänhet för ett obligationssparande fortsatts genom Spar 61.

Riksbankens diskonto låg under 1961 oförändrat vid 5 procent. Några större förskjutningar i räntesatserna för den statliga upplåningen inträdde inte heller. I januari emitterades ett 5½ procent obligationslån, på vilket tecknades 200 milj. kr., och ungefär samtidigt upplades ett premielån på 400 milj. kr. med en förräntning motsvarande 4,62 procent per år. På de 70 milj. kr., som tecknades på det under hösten emitterade sparobligationslånet, Spar 61, erhöles en förräntning av 5,55 procent.

Beträffande valutaförhållandena vill utskottet erinra om de kreditarrangemang, som genom internationella valutafonden under året genomförts för Storbritanniens räkning, och vari Sverige deltog med ett belopp av omkring 100 milj. kr. i form av ett utnyttjande från fondens sida av den svenska kronkvoten. Arrangemanget är ett uttryck för ett ökat inbördes beroende mellan ekonomierna i de skilda länderna och för en växande insikt om betydelsen av att genom internationellt samarbete söka lösa uppkommande problem och svårigheter. Utskottet vill framhålla värdet av att riksbanken, till den del den har att svara för frågor på detta område, uppmärksam följer utvecklingen samt vid sin handläggning av valutaärenden söker nå lösningar, som kan främja ett internationellt samarbete, och tillvaratar de möjligheter till lättnader för internationella kapitalbetalningar, som kan yppa sig. Utskottet vill härvid peka på vikten av att man finner medel att bemästra riskerna för jämviktsrubbningsar till följd av kapitalrörelsernas ökade omfattning.

Vad i detta ärende förekommit har utskottet härigenom velat för riksdagen
omförmåla.

2:o) **Protokoll och berättelser.** Vid granskning av ovannämnda protokoll och berättelser har utskottet i övrigt icke funnit något förhållande, som påkallat särskilt yttrande från utskottets sida; vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

3:o) **Den framtida dispositionen av riksbankshuset.** Riksdagens revisorer har under § 5 i sin berättelse om den verkställda granskningen av riksbanken upptagit frågan om den framtida dispositionen av riksbankshuset.

Revisorerna uttalar att de för sin del kommit till den uppfattningen att någon tillfredsställande lösning av riksdagens lokalproblem knappast torde vara möjlig utan ianspråktagande av lokaler i riksbankshuset. Nu föreliggande önskemål om ytterligare lokaler torde således inte kunna tillgodoses inom det nuvarande riksdagshuset. Revisorerna pekar härvid på angelägenheten av mer ändamålsenliga lokaler för t. ex. riksdagsbiblioteket, Nordiska rådet och riksdagens revisorer. Revisorerna anser det både lämpligt och praktiskt genomförbart att riksbankshuset utnyttjas härför, vilket självfallet förutsätter att riksbanken beredes nya lokaler, något som bäst skulle lösas genom uppförande av en ny riksbanksbyggnad. De anser därför att riksdagen bör bemyndiga fullmäktige i riksbanken att i angivet syfte snarast säkerställa dispositionsrätten till en för ändamålet välbelägen tomt samt i övrigt föranstalta om de åtgärder som i detta sammanhang kan befinnas påkallade.

I anledning av revisorernas uttalande har riksbanksfullmäktige i skrivelse till bankoutskottet den 10 januari 1962 anfört att de, om riksdagen anser sig behöva för egen del ta i anspråk riksbankshuset, givetvis är beredda att söka lösa riksbankens lokalfråga på annat sätt. Då nu pågående underhandlingar om markdispositionen på Nedre Norrmalm enligt fullmäktige gör det nödvändigt att omedelbart bevaka möjligheten att där erhålla en tomt, har fullmäktige uppdragit åt riksbankens direktion att anlita expertis för sådan preliminär planläggning, som kan erfordras för deltagande i dessa underhandlingar. Sedermera har riksbanksfullmäktige den 1 mars 1962 i infordrat yttrande angående användande av bankovinsten för år 1961 med erinran om revisorernas yttrande anfört att man bör räkna med möjligheten att riksbanken inom en relativt nära framtid blir tvingad att anskaffa en ny fastighet för huvudkontoret och föreslagit att, med tanke på de betydande kostnader som härvid kan uppkomma, redan av 1961 års vinst 50 milj. kr. avsättes till en byggnadsfond.

Såsom revisorerna framhållit är det i dagens läge inte möjligt att i det nuvarande riksdagshuset tillgodose föreliggande, starkt berättigade krav på utrymmen. Revisorerna har särskilt pekat på behovet av arbetsutrymmen för de enskilda riksdagsledamöterna och ändamålsenliga lokaler för vissa riksdagens organ. I detta sammanhang kan också nämnas riksdagsledamöternas bostadsfråga, vilken för närvarande är under utredning av riksgäldsfullmäktige.

De nu berörda frågorna om riksdagens lokalbehov kan emellertid inte ses avskilt från författningsutredningens arbete. Även om mera genomgripande och kostnadskrävande åtgärder därför i princip bör anstå i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet kan likväl speciella förhållanden motivera mera omfattande dispositioner redan dessförinnan. Nu pågående förhandlingar om markdispositionen på Nedre Norrmalm kan för överskådlig tid komma att låsa möjligheterna att inom detta område vid en senare tidpunkt finna ett eventuellt erforderligt markutrymme. Med hänsyn härtill bör riksbanksfullmäktige bemyndigas vidtaga åtgärder för att säkerställa dispositionsrätten till en lämplig tomt. Det slutliga ställningstagandet till den ifrågasatta utflyttningen av riksbanken från dess nuvarande byggnad till en ny fastighet liksom till dennas förläggning bör däremot anstå tills frågan kan prövas i ett vidare sammanhang, varvid de kostnadsmässiga konsekvenserna av olika lokallösningar och förläggningsalternativ ingående måste prövas. Utskottet vill i detta sammanhang uttala, att för handläggningen av eventuellt uppkommande byggnadsfrågor för riksdagen och dess verk givetvis bör gälla en ordning motsvarande den som tillämpas för andra statliga byggnader. Formerna härför torde sedermera få övervägas. Det av utskottet nu förordade bemyndigandet för riksbanksfullmäktige synes med hänsyn till det anförda erbjuda tillräcklig säkerhet för att uppkommande tillfällen kan tillvaratas. Det av revisorerna jämväl förordade bemyndigandet för fullmäktige att i övrigt föranstalta om de åtgärder som i detta sammanhang kan anses påkallade torde därför på nuvarande stadium vara överflödigt.

Till frågan om avsättning av medel till en byggnadsfond återkommer utskottet i sina förslag till användande av riksbankens vinst för år 1961.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen måtte bemyndiga fullmäktige i riksbanken att med beaktande av vad utskottet sålunda anfört vidtaga åtgärder för att säkerställa dispositionsrätten till en lämplig tomt.

4:o) **Riksbankens pappersbruks framtida ställning.** Riksdagens revisorer har under § 6 i sin berättelse om granskningen av riksbanken upptagit

frågan om riksbankens pappersbruks framtida ställning och härvid uttalat bl. a. följande.

Införandet av civil tillverkning jämsides med sedelpappersproduktionen har visserligen lett till en minskning av priset på sedelpapper från ca 30 kr. per kg 1945 till ca 23 kr. för närvarande, men priset ligger fortfarande högre än motsvarande pris på den internationella marknaden. Importpriset för Sveriges del vid köp av sedelpapper i England eller Frankrike skulle för närvarande utgöra omkring 8 kr. per kg. Revisorerna framhåller i detta sammanhang, att centralbankerna i exempelvis Danmark, Norge, Belgien, England, Holland, Schweiz, Väst-Tyskland, Österrike och Förenta staterna inte förfogar över egna pappersbruk för sedelpapperstillverkning.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden är det enligt revisorernas uppfattning anledning ifrågasätta huruvida tillräckliga skäl föreligger att bibehålla sedelpapperstillverkningen vid Tumba bruk. Revisorerna finner det tveksamt om säkerhetssynpunkterna i dagens läge kan vara ett avgörande skäl för upprätthållande av fortsatt sedelpapperstillverkning i Tumba och framhåller, att de icke statliga sedelpapperstillverkarna i exempelvis England och Frankrike tillämpar ett kontrollsystem, som ur säkerhetssynpunkt torde tillfredsställa även mycket högt ställda krav.

Revisorerna är emellertid för sin del av flera skäl inte beredda att nu förorda någon nedläggning av Tumba bruk men anser med hänsyn till angelägenheten av att tillvarata alla möjligheter till besparingar inom statsverksamheten att frågan om brukets framtida bestånd bör utredas. Härför bör en allsidigt sammansatt expertkommitté tillkallas. Revisorerna pekar på en rad problem som tarvar en lösning, därest man finner att bruket bör bibehållas. Det uttalas särskilt att brukets nuvarande storlek och produktionskapacitet icke torde medge att tillverkningen bedrivs tillräckligt rationellt samt att den tungrodda administration under vilken bruket arbetar måste utgöra ett hinder för verksamheten. Definitiv ställning bör tas till frågan om den mest ändamålsenliga företagsformen. En ytterligare omständighet som enligt revisorerna måste inverka hämmande på verksamheten är att de utlagda beställningarna av sedelpapper varierar avsevärt till storleken. Revisorerna framhåller att en jämnare fördelning av beställningarna sannolikt skulle kunna åstadkommas om ett intimare samarbete kunde etableras mellan sedeltryckeriet och pappersbruket. Vissa fördelar i berörda hänseende kunde, enligt revisorerna, stå att vinna om de båda industrierna i större utsträckning kunde samordnas administrativt, exempelvis genom att underställas en och samma direktör.

Riksbanksfullmäktige har genom beslut den 25 januari 1962 till riksdagen med instämmande överlämnat ett av riksbankens industristyrelse den 19 januari 1962 dagtecknat yttrande i anledning av riksdagsrevisorernas nu refererade uttalande. I yttrandet anföres följande.

Självkostnadspriset för sedelpapper har fram till 1958 inte överstigit 15:66 kr. per kg. Industristyrelsen anför att prisstegringen efter 1958 har berott på alldeles speciella förhållanden, som inte kan beräknas återkomma, och att det av revisorerna åberopade priset av 23 kr. per kg torde kunna betraktas som ett icke realistiskt utslag av bokföringssystemet. Endast priserna för åren 1951—1958, varierande mellan 11:44 kr. och 15:66 kr., kan enligt styrelsen läggas till grund för ett bedömande av sedelpapperskostnaden vid Tumba bruk. Styrelsen anser sig ha anledning hysa grundad förhoppning om att priset kan hållas lägre per kg än 1958 till följd av övergången från arksedelspappers- till rullsedelspapperstillverkning, då sedeltryckeriet i full utsträckning kan igångsätta tryckningen på den installerade helrotationsmaskinen. Med anledning av revisorernas uppgifter beträffande kostnaderna för importerat sedelpapper uttalar styrelsen vidare att enligt dess kännedom även de länder som uppnått de lägsta kostnaderna för importerat sedelpapper av med det svenska jämförlig kvalitet synes ha erlagt priser som med 3 à 4 kr. per kg legat över det av revisorerna angivna priset. Styrelsen framhåller ytterligare att i vissa andra stater centralbankerna visserligen inte direkt äger pappersbruk men inköper sitt behov av sedelpapper från inhemska företag gentemot vilka centralbankerna ofta iklätt sig speciella förpliktelser. Enligt vad styrelsen erfarit synes priset för jämförligt sedelpapper i dessa fall ligga omkring 20 kr. per kg. Styrelsen finner således att skillnaden mellan det pris som kunde uppnås vid import av sedelpapper och Tumba bruks självkostnadspris skulle bli relativt liten. Den pekar vidare på de kostnader av övergångsnatur som skulle uppkomma vid ett nedläggande av Tumba bruk. Vad gäller säkerhetsfrågan anför styrelsen att Tumba bruk tillkommit för att tillgodose säkerhetssynpunkterna och att det alltid bedömts vara av synnerlig betydelse för riksbanken att äga säkerhet för att endast sedeltryckeriet kan komma i besittning av sådant papper som godkänts för bankens sedlar. Huruvida det är möjligt att åstadkomma lika effektiva säkerhetsanordningar vid import av sedelpapper säger sig styrelsen sakna förutsättningar att nu bedöma. Frågan om möjligheten att genom en utvidgning av produktionskapaciteten skapa förutsättningar för en mera rationellt bedriven produktion har övervägts av industristyrelsen och styrelsen föreslår att — i stället för den av revisorerna föreslagna expertkommittén — en expert tillkallas för att i samråd med bruksledningen utreda detta spörsmål. Beträffande formerna för administrationen av bruket framhåller styrelsen att dessa kan ge anledning till kritik men att man dock inte bör överdriva de nuvarande svårigheterna. Styrelsen säger sig vilja avvakta Kungl. Maj:ts ställningstagande till de av 1953 års utredning om de statliga företagsformerna framlagda förslagen innan styrelsen inkommer till fullmäktige med förslag beträffande formerna för brukets administration. Styrelsen betonar vidare att det råder ett intimt samarbete mellan pappersbruket och sedel-

tryckeriet och att de betydande variationerna i beställningarna av sedelpapper har berott på speciella förhållanden. Avslutningsvis uttalar styrelsen att det enligt dess mening inte kan komma i fråga att nu nedlägga bruket.

Riksbanksfullmäktige har i sitt nämnda beslut meddelat att fullmäktige såsom särskild utredningsman att verkställa en genomgång och granskning av förutsättningarna för Tumba bruks verksamhet i nuvarande eller modifierad uppläggning har tillkallat f. d. chefen för Statens skogsindustrier direktören Knut Norlin. Fullmäktige uttalar vidare att de avser att sedan utredningen slutförts återkomma till riksdagen i ärendet samt hemställer att i avvaktan härpå riksdagsrevisorernas uttalande om bruket icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan numera Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition framställt sina förslag i anledning av de av 1953 års utredning om de statliga företagsformerna framlagda förslagen föreligger förutsättningarna att till slutligt ställningstagande upptaga frågan om formerna för driften vid riksbankens industrier. Den utredning som igångsatts på uppdrag av riksbanksfullmäktige bör vidare enligt utskottets mening kunna ge ett underlag för en säkrare bedömning av förutsättningarna för Tumba bruks framtida ställning. I avvaktan på utredningsresultatet torde revisorernas uttalande under § 6 inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagens revisorers ifrågavarande uttalande icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

5:o) **Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken.** Riksdagens revisorer har för sin del tillstyrkt att ansvarsfrihet för riksbankens förvaltning under den tid revisionen omfattat beviljas fullmäktige i riksbanken.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att, med avseende å riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning under den tid, granskningen omfattat, utskottet för sin del anser, att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige.

Utskottet hemställer alltså,

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i riksbanken dels för förvaltningen under år 1960 av bankens såväl huvudkontor som samtliga avdelningskontor i orterna, dels ock för de beslut och åtgärder, som finnes antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1961 till och med den 9 januari innevarande år.

6:o) **Ansvarsfrihet för fullmäktige i riksgäldskontoret.** Riksdagens revisorer har för sin del tillstyrkt, att ansvarsfrihet för riksgäldskontorets

förvaltning under den tid revisionen omfattat beviljas fullmäktige i riksgäldskontoret.

I enlighet med föreskriften i § 4 av den för utskottet gällande instruktionen vill utskottet meddela, att, med avseende å riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, granskningen omfattat, utskottet för sin del anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige.

Utskottet hemställer alltså,

att fullmäktige i riksgäldskontoret må tillerkännas ansvarsfrihet ej mindre för den av riksdagens revisorer granskade förvaltningen av riksgäldskontoret under tiden 1 juli 1960—30 juni 1961 än även för alla beslut och åtgärder, som finnes antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 10 januari 1961 till och med den 9 januari innevarande år.

Stockholm den 6 mars 1962

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

vid behandlingen av *punkterna 1, 2, 5 och 6:*

från första kammaren: herrar Ståhle, Fahlander, Schmidt, Aspling, Hansson Gustaf Henry, Larsson Nils Theodor, Gorthon* och Larsson Åke;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Sköldin, Boija*, fru Renström-Ingenäs*, herrar Hansson i Önnarp, Hagnell, Carlsson i Tibro och Bengtsson i Landskrona;

vid behandlingen av *punkterna 3 och 4:*

från första kammaren: herrar Ståhle, Fahlander, Schmidt, Aspling, Hansson Gustaf Henry, Larsson Nils Theodor, Larsson Åke och Nordenson;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Sköldin, Hansson i Önnarp, Hagnell, Carlsson i Tibro och Bengtsson i Landskrona, fru Lindekvist och herr Larsson i Umeå.

---

* Ej närvarande vid justeringen.